

บทคัดย่อ

นิทานประจำถิ่นล้านนาเล่มที่ 2 ศึกษานิทานประจำถิ่นล้านนาอันหมายถึงเรื่องเล่าที่สืบทอดมาในท้องถิ่นต่าง ๆ มักเกี่ยวข้องกับหรือเป็นการอธิบายความเป็นมาของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งที่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เนื้อหาของนิทานบางเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับตำนานประวัติศาสตร์ชุมชนและนิทานปรัมปรา

ขอบเขตในการศึกษานิทานประจำถิ่นล้านนาเล่มที่ 2 จำกัดอยู่ที่ 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดลำปาง เชียงรายและตาก โดยสามารถแยกประเภทของนิทานได้ 5 ประเภทใหญ่คือ

1. นิทานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่
2. นิทานที่เกี่ยวข้องกับปูชนียสถาน
3. นิทานที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน
4. นิทานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล
5. นิทานเบ็ดเตล็ด

ส่วนด้านเนื้อหาของนิทานนั้นพบว่าได้สะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและวิถีชีวิตชาวล้านนาในอดีตหลายด้านด้วยกัน กล่าวคือ

1. ความเชื่อ นิทานที่ได้เก็บรวบรวมมาทั้งหมดได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อต่าง ๆ ดังนี้
  - 1.1 ความเชื่อเรื่องกรรม
  - 1.2 ความเชื่อเรื่องการทำนายทายทัก พุทธพยากรณ์
  - 1.3 ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์
  - 1.4 ความเชื่อเรื่องผี
  - 1.5 ความเชื่อเรื่องโชคกลาง
  - 1.6 ความเชื่อเรื่องการผัดผี
  - 1.7 ความเชื่อเรื่องอภินิหาร

2. ค่านิยมและวิถีชีวิตที่ปรากฏในนิทานต่าง ๆ นั้น มีค่านิยมและวิถีชีวิตที่ซ่อนอยู่ในนิทาน ดังนี้

- 2.1 ความสามัคคี
- 2.2 บทบาทของพระสงฆ์ในชีวิตประจำวัน
- 2.3 ความสัมพันธ์กับอาณาจักรใกล้เคียง
- 2.4 อาชีพ
- 2.5 สถานภาพของแม่หม้ายในสังคม
- 2.6 ลักษณะของผู้นำชุมชน

จิตินัดดา จินาจันทร์ และวราภา เลหาเพื่อแสง, 2547. นิทานประจำถิ่นล้านนา เล่ม 2 : ลำปาง เชียงราย ตาก.

เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- 2.7 ความมีคุณธรรม
  - 2.8 การรับวิทยาการใหม่เข้ามาในชุมชน
  - 2.9 ความรัก
  - 2.10 ความกตัญญู
3. ความรู้ทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์